

Vejledning om lærernes arbejdstid

efterskolerne

Indhold

Indledning.....	5
1. Samarbejdssporet (LA kapitel 2)	6
Grundlag for ledelsens prioriteringer	6
Rådgivningsmulighed (LA bilag 2)	6
Årshjul for det lokale samarbejdsspor	7
2. Alfabetisk oversigt over lærernes arbejdstidsregler	8
Aflysning af arbejde	8
Afregning for eksaminator- og censoropgaver (LA § 14, stk. 3)	8
Afspadsring (LA § 16 og LA § 14, 5. pkt.).....	8
Akkorder	8
Aldersreduktion	8
Arbejdsdage (LA § 14, 1. pkt.)	9
Deltid (LA § 7)	9
Delt tjeneste	9
Fastlæggelse af lørdage, søndage, helligdage og fridage (LA § 23)	9
Fire timers arbejde pr. dag (LA § 18)	10
Forberedelse (LA §§ 10 og 14)	10
Fridage (LA § 24)	11
Fridøgn og friperiode (bilag 1.10).....	11
Fridøgn – lejrskoler (Bilag 1.10).....	12
Fridøgn – weekender (Bilag 1.10).....	12
Frikøb (LA § 14, 10. pkt.)	12
Hviletid og fridøgn (bilag 1.10).....	12
Inddragelse af fridage (LA § 25).....	13
Indkaldelse til arbejde (LA § 25).....	14
Kombinerede skoler (organisationsaftalens §§ 29 og 30)	14

Kostskoletilsyn og nattevagt (PA §§ 1 og 3).....	14
Lejrskoler (LA § 14, 7. pkt.).....	15
Lokalaftaler (LA § 3)	16
Nattjeneste (Bilag 1.10)	16
Nul-dage (LA § 24).....	16
Ny i lærerlivet (LA § 12).....	17
Omlægning af tjenesten.....	17
Opgaveoversigt (LA § 9)	17
Opgørelse af arbejdstiden ved skoleårets afslutning (PA § 14).....	18
Orlov eller til- eller fratræden i skoleåret (LA § 14, stk. 2.).....	18
Overarbejde (LA § 15 og PA § 4).....	18
Pauser (LA §§ 14 og 17, PA § 2)	19
Planlægning og ændring af arbejde på lørdage, søndage og helligdage (LA § 23).....	20
Plustid (LA § 8)	20
Registrering af arbejdstid.....	20
Rejsetid på tjenesterejser (LA § 14, 8. pkt.).....	20
Skoleplan (LA § 5)	21
Statusopgørelse over arbejdstiden (LA § 14).....	21
Sygd, barsel og andre dage med ret til fravær med løn (LA § 14, 2. pkt.)	21
Søgnehelligdage (LA § 6)	22
Til- eller fratræden i skoleåret	22
Tilkald (LA § 14, 9. pkt.).....	22
Tilsyn (PA § 3)	23
Timebank (PA § 4).....	23
Timelønnede lærere	23
Tjenesterejser (PA § 14, pkt. 8)	23
60-års-reglen/aldersreduktion (LA § 13a)	23
Ulempegodtgørelse (LA § 26).....	24

Varsling af afspadsering (LA § 25)	24
Ændringer i løbet af et skoleår (LA § 11)	25
Årsnorm (LA § 6)	25
Kilder	25

Indledning

I 2021 fik lærerne på det statslige undervisningsområde en arbejdstidsaftale som afløser for lov 409, der siden konflikten om lærernes arbejdstid i 2013 har reguleret arbejdstiden. Lærere på det statslige område er udover lærere og børnehaveklasseledere på de frie skoler og private gymnasiers grundskoler også erhvervsskolelærere, fængselslærere, lærere ved Røde Kors Asylafdelinger og faglærere ved Skolen for Klinikassistenter.

Aftalens parter er Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation (LC). Den overordnede fælles målsætning med aftalen er at skabe størst mulig kvalitet i undervisningen, understøtte et godt arbejdsmiljø og styrke den professionelle kapital.

Arbejdstidsaftalen gælder for lærere m.fl. i hele staten (herefter forkortet til LA) og er baseret på arbejdstidsaftalen på det kommunale område. Det betyder, at der er bestemmelser i aftalen, der kun i begrænset omfang er tilpasset til det frie skoleområde (som hører under statens overenskomstområde) og i endnu mindre grad til efterskolernes kostskoleform. Aftalen suppleres dog på enkelte områder af protokollatet om arbejdstid mv. for lærere ved efterskoler og frie fagskoler (herefter forkortet til PA), der indeholder særbestemmelser af særlig kostskolerelevans for lærere på efterskoler og frie fagskoler. Relevante bestemmelser herfra er indarbejdet i nedenstående. Timelønnede lærere er ikke omfattet af aftalen eller protokollatet om arbejdstid.

Arbejdstidsaftalen er bygget op, så der først er fælles bestemmelser, og derefter bestemmelser for dagarbejdere og til sidst døgnarbejdere, som er den gruppe efterskolelærere tilhører. Aftalen indeholder ud over selve aftalen bilag 2, der handler om rådgivningsmuligheder, bilag 3 der handler om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden, fx arbejdsmiljølovgivningens regler om daglig og ugentlig hviletid, pauser og natarbejde, bilag 4 der handler om samarbejde på centralt niveau om arbejdstidsreglerne samt Protokollat 1 om hviletid og fridøgn.

Efterskolelærere har deres egen aftale om fravigelse af hviletids- og fridøgnreglerne og følger derfor bilag 1.10. (herefter forkortet til Bilag 1.10) i organisationsaftalen for lærere, som er en aftale mellem overenskomstparterne, der giver adgang til at fravige arbejdsmiljølovgivningens bestemmelser om hviletid for efterskolelærere.

Arbejdstidsaftalen skelner mellem dagarbejdere og døgnarbejdere. Efterskolelærere er omfattet af reglerne for døgnarbejdere, dvs. lærere, hvis arbejdstid normalt er placeret helt eller delvist uden for almindelig dagarbejdstid. Almindelig dagarbejdstid er defineret som arbejde placeret i tidsrummet kl. 6-19 på ugens 5 første dage. Efterskolelærere er døgnarbejdere, fordi de også arbejder om aftenen, i weekender og har nattilsyn.

Gennemgangen her er tilpasset efterskoler, og i det følgende omtales derfor ikke de regler, der kun gælder for dagarbejdere.

Denne vejledning anvender en kombination af mere eller mindre direkte gengivelse af aftaleteksten fra arbejdstidsaftalen, citerer fra møder, oplæg og kurser samt beskrivelser og eksempler hentet fra

den daglige rådgivning af skolerne om arbejdstid. Der henvises til de konkrete kilder undervejs, så man selv kan finde den præcise tekst i kilderne, hvis man har behov for det. Der *kan* være bestemmelser, hvis fortolkning ikke er endeligt afklaret mellem overenskomtparterne. Vejledningen vil derfor løbende blive justeret i takt med, at vi i Efterskoleforeningen formentlig bliver klogere og endnu mere afklarede på området.

Vejledningen er opbygget alfabetisk efter emner. Dog indledes vejledningen med kapitel 2 i arbejdstidsaftalen om samarbejdssporet, som fastlægger forventningerne til og beskriver den årlige proces for samarbejdet mellem ledelse og TR om lærernes arbejdstid.

1. Samarbejdssporet (LA kapitel 2)

Arbejdstidsaftalens kapitel 2 om samarbejdssporet handler om, hvilke forventninger der er til samarbejdet mellem ledelse og TR om lærernes arbejdstid, og hvordan processen skal tilrettelægges. Formålet er, at både ledelse og TR har indblik i og forståelse for ledelsens prioriteringer af lærernes arbejdstid, at der er en sammenhæng mellem lærernes arbejdstid og opgaver samt et rimeligt forhold mellem undervisning og forberedelse.

Grundlag for ledelsens prioriteringer

Ledelse og TR skal drøfte de overordnede målsætninger for skolen og målsætningerne for lærernes undervisning og øvrige opgaver i det kommende skoleår og på denne baggrund drøfte ledelsens prioriteringer af lærernes arbejdstid. Forud for drøftelsen skal ledelsen have udleveret grundlaget for ledelsens prioriteringer, herunder i forhold til individuel forberedelse, det forventede gennemsnitlige undervisningstimetal, og de enkelte prioriterede indsatser og opgaver. Grundlaget indeholder desuden information om beslutninger, projekter og lignende, som er fastlagt af skolens bestyrelse og daglige ledelse og den forventede andel af arbejdstid, der medgår hertil, samt eventuelle økonomiske rammebetingelser, der har konsekvenser for prioriteringer af lærernes arbejdstid i det kommende skoleår.

Samarbejdet tilrettelægges under hensyntagen til skolens struktur, og ledelse og TR kan aftale alternative fremgangsmåder for at sikre transparens og inddragelse af lærerne.

Rådgivningsmulighed (LA bilag 2)

I tilfælde af, at samarbejdet mellem ledelse og tillidsrepræsentant ikke fungerer, kan ledelse og tillidsrepræsentant sammen eller hver for sig anmode Børne- og Undervisningsministeriet og den faglige organisation om i fællesskab at yde bistand til at forbedre samarbejdet.

Årshjul for det lokale samarbejdsspør

1. Ledelse og TR drøfter overordnede målsætninger for skolen og målsætninger for lærernes undervisning og øvrige opgaver, som ledelse og lærere vil arbejde for den kommende normperiode.
2. Ledelsen udleverer grundlaget for ledelsens prioritering for skolen skriftligt til TR.
3. Ledelse og TR drøfter ledelsens prioriteringer af lærernes arbejdstid.
4. Ledelsen udarbejder på baggrund af drøftelsen forslag til skoleplan.

Skoleplanen skal indeholde:

- Ledelsens prioriteringer og grundlaget for prioriteringerne,
- overordnede beskrivelser af de prioriterede indsatser og opgavers indhold,
- beskrivelse af klasselærer-/kontaktlæreropgaven,
- hvad der forstås ved individuel forberedelse,
- antal lærere på skolen

5. Ledelsen fastlægger, efter drøftelse med TR, principperne for lærernes tilstedeværelse, mødeaktiviteter og balance mellem den enkelte lærers selvtilrettelæggelse af arbejdstiden og det fælles kollegiale samarbejde.
6. Ledelsen afholder samarbejds-møde med lærerne. Skoleplanen præsenteres med henblik på, at lærerne kan kvalificere målsætningerne.
7. Ledelsen udarbejder skriftlig opsamling med erfaringer fra forgangne normperiode [fælles viden]. Tillidsrepræsentanten inddrages i udarbejdelsen.

Procesværktøj og skabelon til brug for skolernes implementering af det lokale samarbejdsspør kan findes på Medarbejder- og Kompetencestyrelsens hjemmeside [se under Kilder].

2. Alfabetisk oversigt over lærernes arbejdstidsregler

Aflysning af arbejde

Se under "Fastlæggelse af lørdage, søndage, helligdage og fridage".

Afregning for eksaminator- og censoropgaver (LA § 14, stk. 3)

Lærere på frie grundskoler, efterskoler og frie fagskoler mv., der skal gennemføre mundtlige udtræksprøver som eksaminator og censor ved folkeskolens 9. classes afgangsprøve, kan afregnes for opgaven på to måder: Enten medregnes opgaven i arbejdstiden, eller også kan opgaven - efter aftale mellem lederen og læreren - betales med en særlig timetakst, hvorved tiden til opgaven holdes uden for arbejdstidsopgørelsen. Det sidste betyder reelt, at læreren kommer til at arbejde mere end den samlede årsnorm, altså en slags overarbejde, som afregnes særskilt med den særlige timetakst.

Timetaksten udgør 267,31 kr. [31/3 2012-niveau] pr. time. Timetaksten er pensionsgivende for overenskomstansatte, dog ikke overenskomstansatte lærere, som har ret til tjenestemandslignende pension.

Afspadsering (LA § 16 og LA § 14, 5. pkt.)

Afspadseringstimer opstår enten ved overført overtid fra sidste skoleår og/eller inddragelse af fridage fra indeværende eller sidste skoleår.

Vælger ledelsen, at overtid skal afspadseres, skal afspadsering ske i det efterfølgende skoleår. Afspadseringstimerne nedskriver ikke forlods nettoårsnormen i det nye skoleår, men skal placeres på konkrete tidspunkter i det nye skoleår. På den måde medregnes de i arbejdstiden, som en del af lærerens opfyldelse af sin nettoårsnorm i det nye skoleår, hvor timerne afspadseres.

Afvikles timerne allerede i samme skoleår, er det ikke afspadsering men "omlægning af tjenesten", forstået som udligning af arbejdstiden i indeværende skoleår, og udløser dermed ikke tillæg på 50 %. Gives afspadseringen ikke det efterfølgende skoleår ydes i stedet overarbejdsbetaling ved den førstkommande lønudbetaling.

Afspadseringen gives som sammenhængende tid af minimum 4 timers varighed, medmindre andet aftales mellem ledelse og lærer. Resttimer gives som sammenhængende tid.

Afspadseringstidspunktet skal varsles mindst 72 timer i forvejen. Er læreren syg, når en planlagt afspadsering begynder, har læreren ikke pligt til at påbegynde afspadseringen.

Akkorder

Se under lokalaftaler

Aldersreduktion

Se under 60-årsreglen

Arbejdsdage (LA § 14, 1. pkt.)

Arbejdsdage medregnes med tiden mellem start- og sluttidspunkt for arbejdstiden. Pauser medregnes, hvis de varer mindre end 1/2 time, og den ansatte står til rådighed for arbejdsgiveren og ikke må forlade arbejdsstedet. Vedrørende øvrige pauser, se afsnittet om pauser.

I arbejdstiden medregnes også arbejdstimer, som ikke er tidsmæssigt placeret af ledelsen, typisk hvis praksis på skolen er, at forberedelse kan foregå hjemme på et for læreren selvvalgt tidspunkt. Opgørelsen af timeforbruget kan håndteres ved, at læreren registrerer arbejdstiden, eller at læreren på forhånd meddeler, hvornår timerne præsteres. Dette betyder ikke, at en lærer blot kan arbejde yderligere timer end aftalt/fastlagt af ledelsen uden forudgående godkendelse af ledelsen. Hvis det har været nødvendigt af hensyn til en forsvarlig varetagelse af arbejdet, f.eks. tilfældig forlængelse af et forældremøde eller lignende eller en akut opstået opgave i forbindelse med en elev, så indgår tiden dog i opgørelsen. Ledelse og TR kan aftale den praktiske håndtering af, hvordan eventuel selvtilrettelagt tid medregnes i arbejdstidens opgørelse.

Deltid (LA § 7)

Ved ansættelse på deltid nedsættes arbejdstiden og lønnen forholdsmæssigt.

Delt tjeneste

På en efterskole er der – modsat på dagskoler – ikke krav om at arbejdstiden så vidt muligt skal være samlet. Elevpauser, som også kaldes frikvarter, skal medregnes i arbejdstiden. Pauser, herunder spisepausen, af mindre end ½ times varighed medregnes i arbejdstiden, hvis læreren skal stå til rådighed, men medregnes ikke i arbejdstiden, hvis læreren ikke skal stå til rådighed. Pauser over ½ times varighed medregnes i arbejdstiden med 1/3, dog højst 2 timer pr. dag [6 timers pause]. Det forudsættes at læreren ikke skal stå til rådighed.

Fastlæggelse af lørdage, søndage, helligdage og fridage (LA § 23)

Læreren skal kende fastlæggelsen af arbejde på lørdage, søndage, helligdage og fridage 4 uger forud for hver 3-måneders periode. Der er ikke forskel på, om læreren skal undervise, have tilsyn eller andet arbejde på disse dage.

Ledelsen skal i planlægningen tage hensyn til lærerne, så der så vidt muligt undgås skæv arbejdsbelastning hen over skoleåret.

Sker der ændringer i den planlagte fastlæggelse af disse dage, skal læreren orienteres så tidligt som muligt og normalt ikke med et varsel på mindre end 96 timer.

Sker varslet med mindre end 96 timer før det tidspunkt, hvor læreren skal møde på arbejde, medregnes 1/3 arbejdstime pr. omlagt time i arbejdstidsopgørelsen. Dette gælder, hvis arbejdet, f.eks. en weekendvagt, aflyses. Bemærk at hvis timer omlægges til en dag, hvor læreren har en planlagt fridag, så gælder også reglerne for inddragelse af fridage.

Når ændringen varsles mindst 96 timer inden det tidspunkt læreren skal møde på arbejde, kan timerne omlægges til et andet tidspunkt uden omkostning for skolen, dvs. læreren skylder de timer

som aflyses. Dette gælder dog ikke, hvis timerne flyttes til en dag, hvor læreren har en planlagt fridag. Se nærmere i afsnittet om inddragelse af fridage.

Eksempel – aflysning af weekendvagt

Fire lærere er planlagt til weekendarbejde i den kommende weekend. To om lørdagen og to om søndagen. Det viser sig om tirsdagen, at der pga. en privat arrangeret fest, er så få elever, der bliver på skolen i weekenden, at den aflyses som en bliveweekend. Alle fire lærere får aflyst deres weekendvagt tirsdag kl. 12.

De to lærere, der skulle på arbejde lørdag fra kl. 8 bliver ikke varslet om aflysningen med 96 timers [4 dages] varsel. Derfor medregnes den planlagte lørdagsvagt i lærernes arbejdstid med 1/3.

De to lærere, der skulle have arbejdet søndag fra kl. 8 får aflyst deres vagt med mere end 96 timers varsel, og de planlagte timer kan omlægges til et andet tidspunkt.

Fire timers arbejde pr. dag (LA § 18)

Fuldtidsansatte månedslønnede lærere skal planlægges med mindst fire [klokke]timers arbejde pr. arbejdsdag (dog ikke på nul-dage). Ledelsen kan godt pålægge læreren at udføre forberedelse eller akkordbelagt arbejde som en del af disse timer. Det kan f.eks. være relevant, hvis læreren kun har to timers undervisning denne dag.

Pauser i den planlagte tid af over en halv times varighed medregnes i arbejdstiden med en tredjedel, populært kaldet "*tynd tid*". For efterskolelærere kan der altså godt planlægges med sådanne pauser mellem opgaverne, der skal blot samlet set være en arbejdstid på minimum 4 timer.

Deltidsansatte skal også planlægges med mindst fire timer pr. dag. Andet kan dog aftales ved enighed mellem lederen og læreren. I det hele taget gælder det, at bestemmelsen om mindst fire timers arbejde pr. dag kan fraviges ved lokalaftale.

Ovenstående gælder ikke for timelærere, da de er omfattet af særlige regler om mindste timetal pr. dag.

Forberedelse (LA §§ 10 og 14)

Undervisning, fælles aktiviteter og øvrige opgaver skal planlægges på en måde, som muliggør, at lærerens forberedelsestid afvikles som sammenhængende og effektiv tid.

Der skal være sammenhæng mellem den undervisningskvalitet, skolen beskriver, og den tid, der afsættes til at forberede undervisningen. Der er ikke en fast faktor eller tidspulje til forberedelse. Dette kan dog være aftalt lokalt på skolen. Skolens forpligtelse til at beskrive grundlaget for arbejdstiden har til formål at give en transparens og indsigt i skolens prioriteringer på netop forholdet mellem undervisning og forberedelse. Ledelse og TR aftaler den praktiske håndtering af, hvordan eventuel selvtilrettelagt tid medregnes i arbejdstidsopgørelsen, herunder ved dage med ret til fravær. Håndteringen kan fx ske ved at læreren registrerer arbejdstiden, eller at læreren på forhånd meddeler, hvornår timernes præsteres.

Arbejdstidsaftalens udgangspunkt er ikke, at hele arbejdstiden er placeret af ledelsen, men det er muligt for ledelsen at placere arbejdstiden, herunder individuel forberedelsestid.

Hvis læreren oplever, at forberedelsestiden reduceres, kan læreren bede ledelsen placere forberedelsestiden. Den placerede forberedelsestid kan så kun i særlige tilfælde som følge af uforudsete akut opståede behov, anvendes til andre formål.

Fridage (LA § 24)

Lærere har ret til mindst 26 fridage i hver 3-måneders periode. Antallet af fridage forhøjes med antallet af eventuelle søgnehellidage i perioden, der ikke ligger på en søndag. Fridage, der falder i ferier [dvs. lørdage og søndage], sygefraværs- eller orlovsperioder, medregnes ved opgørelsen af de 26 fridage.

Det er muligt for efterskoler at fravige bestemmelsen om fridage ved lokalaftale, typisk ved at der i stedet aftales 52 fridage over en 6 måneders periode eller 104 fridage over hele skoleåret.

Fridagene skal, ligesom arbejde på lørdage, søndage og helligdage, meddeles lærerne mindst fire uger forud for en 3 måneders periode. Det bør fremgå tydeligt af tjenesteplanen, hvornår der afholdes fridage, og hvornår der er tale om nulldage.

En fridag skal være på mindst 40 timer. Hvis der indgår et helt kalenderdøgn, anses fridagen dog for givet, hvis den er på mindst 36 timer.

Hvis der gives to fridage i sammenhæng, skal den samlede frihed være på mindst 64 timer. Hvis der indgår to hele kalenderdøgn, anses fridagene dog for givet, hvis den samlede frihed er på mindst 56 timer.

Hvis der gives mere end to fridage i sammenhæng, skal de øvrige fridage have en længde på mindst 24 timer.

Lærerne skal så vidt muligt have to sammenhængende fridage pr. uge. Mindst 30 fridage pr. år skal placeres på søn- eller helligdage. Ved ansættelse i dele af et år nedsættes retten til søn- og helligdagsfrihed forholdsmæssigt. Søn- og helligdage, der falder i ferie- eller sygefraværsperioder, medregnes ved opgørelsen af de 30 dage.

Fridøgn og friperiode (bilag 1.10)

Fridøgn må ikke forveksles med fridage eller friperioder. Begrebet "fridøgn" i bilag 1.10 handler om den fravigelse, der ved central aftale er indgået, om at fravige arbejdsmiljølovens regler om, at et fridøgn skal udgøre mindst $24 + 11 = 35$ timer, og at der skal være et ugentlig fridøgn [svarende til 13 fridøgn i en 3-måneders periode]. Fridøgn er på mindst 24 timer, og har man pga. en weekendvagt, ikke haft et fridøgn på 24 timer inden for de seneste 7 dage, har man den efterfølgende weekend ret til en friperiode på mindst 48 timer i forlængelse af en daglig hvileperiode.

De 26 fridage i hver 3-måneders periode, som er omtalt ovenfor, er en overenskomst-mæssig

bestemmelse. Der er således krav om flere fridage end fridøgn. Begge regelsæt skal overholdes, dog vil et fridøgn ofte være placeret som en del af en fridag, da en fridag er længere end et fridøgn.

Fridøgn – lejrskoler (Bilag 1.10)

Under deltagelse i lejrskoler, ekskursioner, skolerejser o.l. kan der ses bort fra kravet om daglig hviletid. I det omfang, læreren ikke får hvileperioder under lejrskoleophold o.l., skal læreren umiddelbart ved hjemkomsten have tilsvarende kompenserende hvileperioder og fridøgn.

Hvis lejrskoleopholdet mv. strækker sig over en weekend, omlægges det ugentlige fridøgn, således, at der kan være op til 12 døgn mellem to fridøgn. Se også under "hviletid og fridøgn".

Fridøgn – weekender (Bilag 1.10)

Er læreren på arbejde i en weekend, så der ikke kan ydes et fridøgn på mindst 24 timer inden for syv døgn, har den ansatte i den efterfølgende weekend ret til en friperiode på mindst 48 timer i forlængelse af en daglig hvileperiode.

Læreren kan ikke pålægges mere end en nattevagt i en weekend (fra fredag kl. 23 til mandag kl. 06), medmindre læreren er indforstået hermed.

Frikøb (LA § 14, 10. pkt.)

Arbejdstimer, der er medgået til aftalt frikøb til organisationsarbejde, medregnes.

Hviletid og fridøgn (bilag 1.10)

Nedenstående følger af bilag 1.10 til lærernes organisationsaftale. Bilag 1.10 omfatter kun efterskolelærere og ikke lærere på frie fagskoler.

Udgangspunktet i arbejdsmiljøloven er, at arbejdstiden skal tilrettelægges således, at de ansatte får en hvileperiode på mindst 11 sammenhængende timer inden for hver periode på 24 timer.

Efterskoler kan fravige denne bestemmelse, hvis der er indgået en lokalaftale om fravigelse af reglerne om hviletid og fridøgn. Lokalaftalen gør det muligt at nedsætte lærerens hviletid fra 11 timer til 8 timer op til 40 gange årligt.

Er der ikke indgået lokalaftale om fravigelse af regler om hviletid og fridøgn, skal en lærer have mindst 11 sammenhængende timers hvileperiode inden for en periode på 24 timer. Desuden skal læreren inden for hver periode på 7 døgn have et ugentligt fridøgn, der skal ligge i umiddelbar tilslutning til en daglig hvileperiode.

Hviletiden kan ikke nedsættes to døgn i træk, medmindre dette sker i forbindelse med en weekend eller søgnehelldage.

Nattjeneste

Nattjeneste mellem kl. 23.00 og 7.00 anses for hviletid, hvad enten læreren opholder sig på skolen eller udfører nattjenesten fra sit hjem.

Afbrydes hviletiden har læreren ret til mindst 8 timers uafbrudt hviletid efter afslutningen af den sene afbrydelse, selv om læreren skulle have varetaget andre opgaver i denne periode.

Eventuel undervisnings- og tilsynstid, som læreren forhindres i at varetage pga. forlængelse af hviletiden, indgår i opgørelsen af lærerens arbejdstid.

Eksempel – afbrydelse af hviletid

En lærer med nattilsyn er vågen en halv time kl. 3-3.30 om natten, fordi en elev er blevet dårlig. Perioden fra kl. 23.00-7.00 anses som hviletid, uanset om man er på vagtværelse eller i egen bolig. Da hviletiden er blevet afbrudt, nulstilles den uafbrudte hviletid, og man starter forfra med at tælle 8 timer fra tidspunktet, hvor hviletiden genoptages kl. 3.30-11.30. Læreren kan først møde på arbejde efter hviletidens afslutning kl. 11.30, selv om han var skemalagt til timer kl. 8.

Weekendtjeneste

Skal læreren på arbejde en weekend, således at der ikke kan ydes et fridøgn på mindst 24 timer inden for 7 døgn, har læreren i den efterfølgende weekend ret til en friperiode på mindst 48 timer i forlængelse af en daglig hvileperiode.

Der kan ikke pålægges læreren mere end én nattevagt i en weekend [fra fredag kl. 23 til mandag kl. 06] for læreren, medmindre læreren er indforstået med det.

Lejrskoler, ekskursioner o.l.

Under deltagelse i lejrskoler, ekskursioner, skolerejser o.l. kan der ses bort fra kravet om daglig hviletid. I det omfang, læreren ikke får hvileperioder under lejrskoleophold o.l., skal læreren umiddelbart ved hjemkomsten have tilsvarende kompenserende hvileperioder og fridøgn.

Hvis lejrskoleopholdet mv. strækker sig over en weekend, omlægges det ugentlige fridøgn, således, at der kan være op til 12 døgn mellem to fridøgn.

Eksempel

3 lærere er på studietur i Ghana med et hold elever fra fredag til den efterfølgende mandag [i alt 11 dage hen over to weekender]. De kommer retur til skolen mandag kl. 16.00. Lærerne har ikke haft fridøgn i perioden. Lærerne tager hjem og holder fri fra mandag eftermiddag kl. 16.00, hvor de skal hvile 11 timer [eller 8 timer, hvis der er lokalaftale] = daglig hviletid, og derefter have 2 fridøgn á 24 timer, der regnes fra kl. 8 om morgenen, hvis de skal starte på arbejde kl. 8 torsdag morgen tirsdag, onsdag [= friperiode på 48 timer i forlængelse af en hvileperiode].

De skal ikke planlægges med weekendvagt den efterfølgende weekend, men skal holde fri fredag efter arbejde samt lørdag-søndag.

Inddragelse af fridage (LA § 25)

Hvis en fastlagt fridag undtagelsesvis bliver inddraget, godtgøres den med afspadsering af samme varighed med et tillæg på 50 % eller med timeløn med et tillæg på 50 %. Godtgørelsen beregnes dog

på grundlag af mindst 6 timer for hver mistet fridag.

Uanset arbejdets faktiske varighed godtgøres altså for mindst 6 timer for hver fridag, der er inddraget, dvs. mindst 9 timers afspadsering eller udbetaling.

Timerne indgår ikke i den almindelige arbejdstidsopgørelse, men godtgøres særskilt. Disse timer skal derfor ikke indgå ved opgørelse af et eventuelt overarbejde, når skoleåret er afsluttet.

Afspadseres timerne (med tillæg af 50 %) skal de medregnes på afviklingstidspunktet i arbejdstidsopgørelsen som anden afspadsering. Godtgørelse i form af afspadsering kan dog ved omlægning af tjenesten gives såvel før som efter den inddragne fridag. Hvis afspadsering ikke er sket inden udløbet af det følgende skoleår, udbetales de i stedet ved den efterfølgende lønudbetaling.

Tidspunktet for afspadsering varsles mindst 72 timer i forvejen. Hvis læreren er syg, når en planlagt afspadsering begynder, har læreren ikke pligt til at påbegynde afspadseringen.

Der ydes ikke herudover erstatningsfridage, kompensation for mistede fridage eller godtgørelse for over- eller merarbejde. Læs mere under "Fastlæggelse af lørdage, søndage, helligdage og fridage".

Indkaldelse til arbejde (LA § 25)

Hvis arbejdet pålægges, f.eks. hvis læreren indkaldes til at arbejde på en nul-dag, fordi en anden lærer er syg, medregnes arbejdstimerne 1 til 1 uanset varslets længde.

Er der tale om inddragelse af en fridag og ikke en nul-dag, udløser det et tillæg på 50 % beregnet ud fra mindst seks timers arbejde, dvs. at læreren skal honoreres med mindst $6+3$ timer = 9 timer. Se under inddragelse af fridage og om nul-dage.

Kombinerede skoler (organisationsaftalens §§ 29 og 30)

Lærere, der udelukkende er beskæftiget ved enten grundskoleafdelingen eller efterskoleafdelingen, følger de arbejdstidsregler, der gælder for det pågældende område. Lærere, der har arbejdsopgaver ved begge afdelinger, følger arbejdstidsreglerne for lærere ved efterskoler, og dermed bestemmelserne for døgnarbejdere, hvis den pågældende regelmæssigt ifølge tjenesteplanen har tilsynstimer ved efterskoleafdelingen.

Kostskoletilsyn og nattevagt (PA §§ 1 og 3)

Tilsyn i perioden mellem kl. 7.00 og kl. 23.00 alle dage om ugen medregnes fuldt ud som arbejdstimer.

I forbindelse med kostskoletilsyn kan der ikke planlægges med mere end én nattevagt i en weekend (fra fredag kl. 23 til mandag kl. 6) for den enkelte lærer, medmindre læreren er indforstået hermed. Ved nattevagt mellem kl. 23.00 og kl. 7.00 medregnes tiden med $1/3$ af arbejdstimetallet, når læreren kan opholde sig i sit eget hjem. Det giver 2,67 timer for 8 timers nattevagt.

Hvis læreren har pligt til at tage natophold i skolens vagtværelse, medregnes tiden med $3/4$ af

arbejdstimetallet, dvs. 6 timer for otte timers nattevagt.

Ved vågen nattevagt medregnes alle timer.

Ved tilkald af over en halv times varighed i løbet af nattevagten indregnes den fulde varighed af afbrydelsen som arbejdstid. Hvis tilkaldet varer under en halv time, medregnes blot henholdsvis 1/3 eller 3/4 af tiden.

En fuldtidsansat efterskolelærer skal have mindst 250 timers og højst 650 timers kostskoletilsyn årligt. En fuldtidsansat lærer på en fri fagskole skal have mindst 200 timers og højst 650 timers kostskoletilsyn årligt. Er læreren ansat på deltid, eller midlertidigt ansat i løbet af et skoleår, nedsættes disse timetal forholdsmæssigt. Omfanget af kostskoletilsyn for den enkelte lærer kan fraviges ved lokalaftale med TR.

For frie fagskoler, hvor kun en mindre del af eleverne bor på skolen, og for frie fagskoler uden elevboliger kan mindstetimetallet for kostskoletilsyn fraviges.

Lejrskoler (LA § 14, 7. pkt.)

De fleste skoler indgår lokalaftaler [akkorder] om lejrskoler, hvilket kan være oplagt, f.eks. når mange lærere deltager i lejrskolen eller arbejdsbelastningen pr. lærer af andre årsager er mindre. Ved indgåelsen af lokalaftaler tages der derfor hensyn til lejrskolens/studieturens formål og længde samt elevsammensætningen. Det er ledelsen, der vurderer, hvor mange lærere der er behov for på lejrskolen.

Er der ikke indgået lokalaftale gælder det, at lejrskoler, studieture mv. [arrangementer med overnatning], medregnes i arbejdstiden med 14 arbejdstimer og 10 timers rådighedstjeneste. Rådighedstjenesten medregnes med 1/3, uanset om den ansatte tilkaldes til effektiv tjeneste under rådighedstjenesten.

Der gives altså 17,33 timer pr. døgn pr. lærer for lejrskoler mv., og læreren er som følge heraf på arbejde eller står til rådighed under hele lejrskolen.

Ved et døgn forstås i denne sammenhæng et kalenderdøgn, dvs. 24 timer fra døgnets begyndelse kl. 00.00 til kl. 24.00.

Udrejse- og hjemrejsedage medregnes ud fra konkret optælling således, at der først medregnes op til 14 [faktiske] arbejdstimer og herefter medregnes op til 10 [faktiske] timers rådighedstjeneste i arbejdstiden medregnet med 1/3.

Eksempel - studietur

Lærerne møder kl. 5.00 på skolen. Bussen kører kl. 6.00 og er fremme på destinationen for studieturen kl. 20.00. Skolen er afsted i flere dage. For udrejsedagen medregnes timerne fra kl. 5.00 til kl. 24.00 = 19 timer. De opgøres først som 14 arbejdstimer og timerne herudover som 5 rådighedstimer á 1/3, i alt 15,67 timer
---

Rejsetid i forbindelse med lejrskoler, studieture mv. medregnes efter disse regler og ikke efter nedenstående om rejsetid. Der er altså ikke ved lejrskoler mv. en begrænsning på 13 timer pr. rejse-døgn.

Rådighedstjenesten kan medregnes i arbejdstiden med 1/3 eller udbetales med sædvanlig timeløn gange 1/3 ved førstkommande lønudbetaling efter registrering. Derimod skal de 14 timer pr. døgn indgå i arbejdstidsopgørelsen og kan altså ikke afregnes i tilknytning til lejrskolen.

Lokalaftaler (LA § 3)

Arbejdstidsaftalen giver mulighed for, at der lokalt kan aftales regler, der er tilpasset arbejds- og personaleforholdene på den enkelte arbejdsplads. Der kan indgås lokalaftaler, der supplerer eller fraviger arbejdstidsaftalen. Dog skal det ske inden for de rammer, der er fastsat i arbejdsmiljølovgivningen og aftalen om visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden (arbejdstidsaftalens bilag 3).

Eksisterende lokalaftaler, herunder akkorder, ophører ikke af sig selv som følge af den nye arbejdstidsaftale. Det er op til ledelse og TR at foretage eventuelle tilpasninger. En akkord er en aftale mellem ledelsen og TR (eller FSL) om, at en eller flere opgaver medregnes i arbejdstidsopgørelsen med et på forhånd aftalt timetal og nærmere beskrevne opgaver, hvor det er relevant. Det kan fx være akkorder om pausetid, planlægning af større begivenheder, planlægning af studieture og deltagelse i lejrskoler og studieture.

En del skoler har kun indgået lokalaftaler for et skoleår ad gangen. Lokalaftaler indgået for et skoleår ophører ved udgangen af skoleåret, hvis de ikke fornyes.

Reglerne om hviletid og fridøgn kan ikke fraviges ud over de rammer, der er aftalt herfor i organisationsaftalens bilag 1.10, se afsnittet om hviletid og fridøgn.

Nattjeneste (Bilag 1.10)

Nattjeneste mellem kl. 23.00 og 7.00 anses for hviletid, hvad enten læreren opholder sig på skolen eller udfører nattjenesten fra sit hjem.

Afbrydes hviletiden, så er læreren berettiget til mindst otte timers uafbrudt hviletid efter afslutningen af den sidste arbejdsperiode, selv om den pågældende skulle have varetaget andre opgaver i denne periode. Den undervisnings- og tilsynstid, som læreren forhindres i at varetage på grund af forlængelse af hviletiden, indgår i opgørelsen af lærerens arbejdstid.

Nul-dage (LA § 24)

Ud over de 26 fridage kan der forekomme nul-dage, dvs. skemafri dage hvor læreren ikke er sat til tjeneste, fordi tjenesten på andre arbejdsdage er længere end en gennemsnitlig arbejdsdag. Bestemmelserne om fridages længde, placering, inddragelse mv. gælder ikke for sådanne arbejdsfrie dage (nul-dage).

Dette medfører, at der ikke er særskilte regler for med hvilket varsel, der kan pålægges arbejde på det, der ellers ville have været en nul-dag. Arbejder læreren på en dag, der ellers ville have været en

nul-dag, skal der ikke tillægges 50 %.

Det er derfor vigtigt, at det af planlægningen fremgår, om der er tale om de 26 fridage (tillagt antallet af søgnehelligdage i perioden) eller nul-dage.

Ny i lærerlivet (LA § 12)

Ved opgavefordelingen skal ledelsen tage hensyn til nye lærere for at understøtte deres mulighed for at få en god start på lærerlivet. Nyansatte lærere defineres som lærere med mindre end to års beskæftigelse i lærerfaget. Der skal være en opmærksomhed på antallet af undervisningstimer, og at undervisningsopgaverne afspejler den nyansattes forudsætninger og erfaringer med fagene. Ligeledes skal der for den nyansatte være opmærksomhed på at begrænse antal klasser og fag, og der skal skabes rum til at reflektere over egen og andres praksis.

Omlægning af tjenesten

Planlagt tjeneste, der ikke vedrører lørdage, søndage og fridage kan omlægges uden varsel. [Se også afsnittet om fastlæggelse af lørdage, søndage, helligdage og fridage].

Opgaveoversigt (LA § 9)

Skolen skal udlevere en opgaveoversigt til læreren senest fem uger før skoleårets begyndelse. Skoleåret/normperioden begynder altid formelt den 1. august, uanset hvornår lærerne møder på arbejde, og opgaveoversigten for det kommende skoleår skal derfor været udleveret senest d. 27. juni.

Opgaveoversigten skal udarbejdes af ledelsen efter drøftelse med læreren. Drøftelsen og oversigten skal danne grundlag for, at ledelsen og læreren sammen kan vurdere sammenhængen mellem lærerens arbejdstid og opgaver og skal understøtte et rimeligt forhold mellem undervisning og forberedelse.

Opgaveoversigten skal indeholde:

- Planlagt tid til lærerens undervisning for hele skoleåret.
- Tid til kostskoletilsyn.
- Estimeret tid til individuel forberedelse.
- Samlet estimeret tid til opgaver, der planlægges indholdsmæssigt senere på skoleåret (det kan f.eks. være anderledes uger, lejrskoler, prøver i udtræksfag eller censorater).
- Estimeret tid til opgaver, som ledelsen skønner til mindst 60 timer.

Opstår der i løbet af skoleåret nye større opgaver eller større ændringer af en opgaves indhold eller omfang, beslutter ledelsen efter dialog med læreren hvilke konsekvenser den ny opgave/ændring af opgaven har for lærerens samlede opgaver. Lederen skal skriftligt orientere læreren om ændringens konsekvens for lærerens samlede opgaver. Orienteringen kan fx være i form af en ny opgaveoversigt eller en mail.

Den præsterede arbejdstid kan ikke opgøres ud fra opgaveoversigten, da den opgave, der er angivet til en opgave, er et estimat, hvorimod opgørelsen af lærerens præsterede arbejdstid sker ved faktisk optælling af lærerens samlede præsterede antal arbejdstimer.

Opgørelse af arbejdstiden ved skoleårets afslutning (PA § 14)

Ved skoleårets afslutning skal den præsterede arbejdstid opgøres således:

- Arbejdsdage medregnes med tiden mellem start- og sluttidspunkt for arbejdstiden.
- Medmindre andet er aftalt lokalt [pausetidsakkord] medregnes pauser, hvis de varer mindre end 1/2 time, og den ansatte står til rådighed for skolen og ikke må forlade arbejdsstedet.
- Dage med ret til fravær med løn medregnes med det antal arbejdstimer, læreren skulle have arbejdet den pågældende dag.
- Afviklede feriedage medregnes.
- Søgnehelligdage, bortset fra søgnehelligdage, der falder på ugedage, hvor læreren altid har fri, medregnes med 7,4 timer pr. dag for fuldtidsbeskæftigede.
- Afspadsering, som er afviklet i normperioden medregnes.
- Aldersreduktion medregnes.
- Medmindre andet er aftalt lokalt [lejrskoleakkord] gælder det, at lejrskoler, studieture mv. medregnes i arbejdstiden med 14 arbejdstimer og 10 timers rådighedstjeneste (1/3 af 10 timer) pr. døgn. Udrejse- og hjemrejsedage medregnes ud fra konkret optælling, således at der først medregnes 14 arbejdstimer og herefter medregnes op til 10 timers rådighedstjeneste.
- Rejsetid i forbindelse med tjenesterejser, bortset fra lejrskoler og studieture, medregnes, dog højst med 13 timer pr. døgn.
- Tilkald med mindre end 24 timers varsel medregnes med mindst 3 timer.
- Arbejdstimer, der er medgået til aftalt frikøb til organisationsarbejde, medregnes.

Orlov eller til- eller fratræden i skoleåret (LA § 14, stk. 2.)

Hvis en lærer holder orlov, fx barselsorlov, eller vender tilbage fra orlov i et skoleår, eller til- eller fratræder i løbet af et skoleår, skal den resterende arbejdstid i normperioden [arbejdsperioden] ifølge arbejdstidsaftalen opgøres i forhold til en normberegning med 5 kalenderdage á 7,4 timer pr. uge i ansættelsesperioden.

Fratræder læreren, og viser det sig, at der er overtid, skal den udbetales med tillæg af 50 %, dog ikke hvis det er en deltidsansat. Se nærmere ovenfor i afsnittet om overtid/undertid. Eventuel undertid bortfalder, og skal ikke fratrækkes i lærerens løn.

Find regneark til beregning af årsnorm for deltidsansatte lærere og lærere, der vender tilbage fra orlov eller tiltræder i løbet af et skoleår i Efterskoleforeningens leksikon under "[Årsnorm for lærere](#)".

Overarbejde (LA § 15 og PA § 4)

Hvis den præsterede arbejdstid har oversteget arbejdstiden for skoleåret, godtgøres timerne med afspadsering af samme varighed med et tillæg på 50% eller med timeløn med et tillæg på 50%.

Deltidsansatte lærere godtgøres dog kun med afspadsering af samme varighed eller med almindelig timeløn.

Det er en forudsætning, at arbejdet har været beordret eller nødvendigt af hensyn til en forsvarlig varetagelse af arbejdsopgaverne. Evt. undertid bortfalder og kan ikke overføres.

Ledelsen vælger, om overtid udbetales eller afspadseres eller en kombination af begge. Ved udbetaling indgår basisløntrin, lokallønstillæg (dog ikke engangsvederlag), OK 08 tillæg, OK 13-tillæg, OK18-tillæg, trin 4-tillæg, kostskoletillæg (og evt. undervisningstillæg). Pension indgår ikke.

Pauser (LA §§ 14 og 17, PA § 2)

På efterskoler er der - modsat på dagskoler - ikke noget krav om, at arbejdstiden så vidt muligt skal være samlet.

På mange skoler har ledelsen og TR indgået en pausetidsakkord. Man undgår herved både at skulle tælle pauser op og at skulle planlægge efter at minimere pauser mest muligt, hvilket ellers kan resultere i, at skolen har lærere, der primært underviser om formiddagen, og andre lærere, der først møder ind om eftermiddagen. Det bør i akkorden være tydeligt beskrevet, hvilke pauser og eventuelle andre opgaver, som akkorden omfatter.

Pauser medregnes i arbejdstiden, hvis de varer mindre end 1/2 time, og læreren skal stå til rådighed og ikke må forlade arbejdsstedet.

Pauser, der varer mindre end 1/2 time, hvor læreren ikke skal stå til rådighed, medregnes ikke i arbejdstiden. Det kan f.eks. dreje sig om en formiddagspause på skolen, hvor de medarbejdere, der ønsker det, mødes til formiddagskaffe. Hvis skolens ledelse har valgt, at der er tale om en selvbetalt pause, så kan det ikke kræves eller forventes, at medarbejderne er til stede.

Hver pause af over en halv times varighed, medregnes i arbejdstiden med en tredjedel. Sammenlagt kan der dog højst indregnes i alt 2 timer pr. dag. For lærere, der har tilsyn i spisepausen, medregnes tiden dog fuldt ud uanset spisepausens længde.

Denne bestemmelse i PA § 2 er aktuel for længere pauser i løbet af arbejdsdagen og gælder både for mellemtimer mellem undervisningstimer/møder mv. og for pauser mellem undervisning og tilsyn. Det er muligt for ledelsen i planlægningen at undgå eller begrænse sådanne pauser, f.eks. ved at planlægge arbejdstiden, så lærere har placeret forberedelsestid i det tidsrum, der ellers ville være sådanne pauser. Herved kan uudnyttet pausetid undgås.

Elevpauser (LA § 10, stk. 1)

Der er ikke minuttal på arbejdstidsaftalens begreb 'elevpauser', men det forstås som de sædvanlige [kortere] pauser, dvs. frikvarterer, mellem to undervisningslektioner og ikke eventuelle længere pauser mellem andre opgaver. Elevpauser er som udgangspunkt arbejdstid for lærerne, hvor lærerne står til rådighed for arbejdspladsen. Forberedelse kan ikke planlægges til at ligge i elevpauser, hvor lærerne har undervisning eller andre skemalagte opgaver som fx tilsyn med områderengøring eller kontaktgruppemøde, umiddelbart før og efter elevpausen. Tiden i elevpauser bruges eksempelvis til klargøring og oprydning, skift af klasselokale, akut opstået behov for forberedelse, kopiering, sparring med kolleger, beskeder til forældre, opsyn eller rekreative formål som toiletbesøg eller en kop kaffe.

Spisepause

Lærerne har ret til betalt spisepause. Spisepausen (frokostpausen) medregnes som arbejdstid, såfremt man står til rådighed for skolen, opholder sig på skolen i pausen, og pausen er på højst 29 minutter (under ½ time). Ledelsen kan derfor som følge heraf forlange, at lærerne er til stede i spisesalen således, at man ikke er elevfri i spisepausen. Det er ikke fastlagt, hvor lang spisepausen skal være, men det fremgår af § 4 i arbejdstidsaftalens bilag 3, at "pausens formål skal tilgodeses". Der skal med andre ord være tid til, at man kan nå at spise sin mad.

Læreren har ikke krav på betalt spisepause, hvis vedkommende kun har lektioner frem til middag eller efter middag.

Planlægning og ændring af arbejde på lørdage, søndage og helligdage (LA § 23)

Skolen skal tilrettelægge arbejdet sådan, at lærerne meddeles mindst fire uger forud for en tre-måneders periode, om de skal arbejde på lørdage, søndage og helligdage. Vi anbefaler, at tre-måneders-perioderne starter fra skoleårets begyndelse 1. august.

Plustid (LA § 8)

Skolen og læreren kan indbyrdes aftale en højere arbejdstid end gennemsnitligt 37 timer pr. uge/1924 timer pr. skoleår. Arbejdstiden kan dog ikke være højere end gennemsnitligt 42 timer pr. uge. Dette svarer til en ansættelsesgrad på 113,5%. Lønnen forhøjes så forholdsmæssigt og udbetales også under sygdom, ferie, barselsorlov mv. Eventuel undertid bortfalder ved skoleårets udgang.

For lærere, der er medlemmer af Pensionsordningen for lærere i friskolen og efterskolen (tidligere Efterlønskassen), skal der indbetales 18% i pension af ansættelsesgraden ud over 100% (plustidstillægget) til en supplerende pensionsordning i Lærernes Pensionskasse. For lærere med pension i Lærernes Pensionskasse udgør pensionsbidraget af plustidstillægget 17,3%.

Registrering af arbejdstid

Den 1. juli 2024 trådte nye EU-regler om registrering af arbejdstid i kraft. Alle medarbejdere, med undtagelse af selvtilrettelæggere, er omfattet af kravet om registrering af arbejdstid. Reglerne om registrering af arbejdstid er indført for at sikre, at reglerne omkring hviletid, hviledøgn og maksimal ugentlig arbejdstid overholdes. Disse regler ændres ikke med indførelsen af kravet om registrering. Der er dermed alene tale om en indskærpelse af dokumentationskravet for overholdelse af reglerne samt en eventuel sanktion for overtrædelse. Eventuelle allerede eksisterende lokalaftaler, der fraviger princippet om hviletid, er fortsat gyldige, ligesom det fortsat er muligt at indgå nye fravigende lokalaftaler vedrørende dette.

Rejsetid på tjenesterejser (LA § 14, 8. pkt.)

En tjenesterejse er, når en lærer f.eks. skal deltage på et kursus eller en konference.

Rejsetid i forbindelse med tjenesterejser medregnes, dog højst med 13 timer pr. døgn. Rejsetiden medregnes fuldt ud for rejser i såvel ind- som udland, men højst med 13 timer pr. døgn. Ved døgn forstås i denne sammenhæng arbejdsdøgnet, dvs. 24 timer regnet fra den pågældende arbejdsdags begyndelse.

Begrænsningen på de 13 timer gælder kun for selve rejsetiden, dvs. hvis der bliver arbejdet før eller efter rejsen, tæller disse timer også.

Bestemmelsen om rejsetid gælder ikke for arbejdstiden på selve kurset mv. Her opgøres arbejdstiden ud fra det planlagte eller medgående timetal eller lokalaftale.

Skoleplan (LA § 5)

Se afsnit 1 om samarbejdssporet.

Statusopgørelse over arbejdstiden (LA § 14)

Ledelsen skal udlevere en opgørelse over den præsterede arbejdstid mindst ved udgangen af hver 3. måned til læreren. Den kvartalsvise opgørelse skal understøtte, at leder og lærer løbende kan følge med i den præsterede arbejdstid, og skal understøtte en korrekt opgørelse af lærerens arbejdstid ved normperiodens afslutning. De kvartalsvise opgørelser kan samtidig bidrage til, at ledelse og lærer kan forholde sig til antallet af arbejdstimer for den resterende del af normperioden sammenholdt med lærerens opgaver.

Den endelige arbejdstidsopgørelse for læreren laves ved skoleårets udgang.

Arbejdsdage medregnes med tiden fra start- til sluttidspunkt for arbejdstiden, herunder selvtilrettelagt arbejdstid og akkorder.

Akkorder medregnes i statusopgørelsen enten som en forholdsmæssig andel eller med hele akkorden, alt efter om akkorden dækker opgaver, som strækker sig ud over skoleåret eller ligger på et bestemt tidspunkt, f.eks. en lejrskole.

Der er ingen særlige formkrav til statusopgørelsen. Den kan udleveres elektronisk fx som mail med et link til et planlægningssystem eller udleveres i papirform.

Der kan mellem ledelse og TR aftales andre løsninger på statusopgørelserne.

Sygdom, barsel og andre dage med ret til fravær med løn (LA § 14, 2. pkt.)

Sygedage og andre dage med ret til fravær med løn medregnes med det antal arbejdstimer, læreren skulle have arbejdet den pågældende dag. I det antal arbejdstimer, som læreren skulle have arbejdet den pågældende dag, medregnes efter samme principper som beskrevet ovenfor også arbejdstimer, der ikke er tidsmæssigt placeret af ledelsen. Hvis intet andet er aftalt mellem ledelse og tillidsrepræsentant, medregnes den gennemsnitlige arbejdstid pr. anvendt arbejdsdag i skoleåret.

Ved længerevarende fravær af mere end fire ugers varighed, f.eks. sygefravær, barsel og fravær af familiemæssige årsager, medregnes for fuldtidsbeskæftigede 7,4 timer pr. dag. Dette gælder, jf. Medarbejder- og Kompetencestyrelsens FAQ vedrørende LA § 14, med tilbagevirkende kraft fra dag 1, men altså kun hvis fraværet ender med at vare over fire uger. Det vil sige, at ved over fire ugers fravær nulstilles den ellers planlagte tid med bagudrettet virkning, og tæller i stedet som 7,4 timer pr. hverdag. For barsel og forældreorlov af mere end fire ugers varighed, som afholdes som

enkelt dage over en længere periode, beregnes hver fraværsdag med 7,4 timer.

Er læreren deltidssygemeldt, opgøres arbejdstiden med det antal arbejdstimer, som læreren skulle have arbejdet den pågældende dag, når der ses bort fra sygemeldingen.

Eksempel – studietur i forældreorlovsperiode under 4 uger

En lærer er i tjenesteplanen planlagt til at skulle deltage i skolens studietur til Norge i uge 7. Akkorden for studieturen er aftalt til 70 timer. 2 måneder før studieturen meddeler læreren, at han ønsker at holde 3 ugers forældreorlov i uge 6, 7 og 8. Da fraværsperioden er mindre end 4 uger, tæller perioden med det planlagte antal arbejdstimer/akkorden. Der er dog mulighed for, at ledelsen kan omlægge tjenesteplanen.

Eksempel – studietur i forældreorlovsperiode over 4 uger

En lærer er i tjenesteplanen planlagt til at deltage i skolens studietur til Norge i uge 7. Akkorden for studieturen er aftalt til 70 timer. 2 måneder før studieturen meddeler læreren, at han ønsker at holde 5 ugers forældreorlov i uge 6, 7, 8, 9 og 10. Da fraværsperioden er mere end 4 uger, tæller fraværsperioden, uanset hvad der er planlagt efter tjenesteplanen, med 37 timer pr. uge/7,4 timer pr. fraværsdag. Der skal beregnes en ny nettoårsnorm og udarbejdes en ny opgaveoversigt ud fra den ændrede tjenesteplan.

Ved planlagt fravær af mere end 4 ugers varighed, kan skolen med fordel anvende skemaet i leksikonartiklen om [årsnorm for lærere](#) til beregning af arbejdstid ved til- og fratræden i et skoleår.

Søgnehelligdage (LA § 6)

Søgnehelligdage er helligdage, der ikke falder på en søndag, dvs. til enhver tid skærtorsdag, langfredag, 2. påskedag, Kristi Himmelfartsdag og 2. pinsedag.

Herudover kan der være tale om nytårsdag, 1. juledag og 2. juledag. Men da op til to af disse i et skoleår kan falde på søndage og derfor ikke skal fratrækkes årsnormen, vil antallet af søgnehelligdage, der skal fratrækkes, variere fra 6 til 8 dage fra skoleår til skoleår. For en fuldtidsansat udgør hver søgnehelligdag 7,4 timer.

Juleaftensdag, nytårsaftensdag og grundlovsdag er ikke helligdage og skal derfor ikke fratrækkes bruttoårsnormen [se under årsnorm].

Til- eller fratræden i skoleåret

Se under orlov eller til- eller fratræden i skoleåret.

Tilkald (LA § 14, 9. pkt.)

Tilkaldes en lærer til arbejde med mindre end 24 timers varsel medregnes med mindst 3 timer i

arbejdstiden. Ved tilkald forstås, at læreren skal møde op på arbejdsstedet.

Tilsyn (PA § 3)

Se under kostskoletilsyn og nattevagt.

Timebank (PA § 4)

Lærer og ledelse kan aftale, at konstaterede overtimer overføres til en timebank med tillæg af 50% med henblik på afspadsering i en senere periode. Ved skoleårets begyndelse, kan timebanken højst indeholde 200 timer. Det skal aftales mellem lærere og ledelse, hvornår timebanken senest skal være afspadseret. I forbindelse med fratræden skal timebanken opgøres og eventuelt overskydende timebanktimer skal udbetales, dog uden tillæg af 50%.

Timelønnede lærere

Timelønnede lærere er ikke omfattet af statens arbejdstidsaftale for lærere eller protokollatet om arbejdstid for lærere på efterskoler og frie fagskoler.

Tjenesterejser (PA § 14, pkt. 8)

Rejsetiden på tjenesterejser, fx en lærers deltagelse i kurser og konferencer, medregnes fuldt ud for rejser i såvel ind- som udland, men højst med 13 timer pr. døgn. Døgn forstås i denne sammenhæng som arbejdsdøgnet, dvs. 24 timer regnet fra den pågældende arbejdsdags begyndelse.

60-års-reglen/aldersreduktion (LA § 13a)

Fra og med det skoleår, hvor en lærer fylder 60 år, har læreren ret til nedsat arbejdstid med op til 175 timer årligt mod tilsvarende lønnedgang. Der skal fortsat indbetales pension i forhold til hidtidig beskæftigelsesgrad. For en fuldtidsansat lærer medfører dette en selvbetalt nedsættelse af ansættelsesgraden til 90,9 % [$1924 - 175 \text{ timer} / 1924 * 100$], men med fortsat fuld pensionsindbetaling svarende til 100 % betalt af skolen.

Hvis læreren er på deltid, har han/hun ret til en forholdsmæssig arbejdstidsnedsættelse. Hvis læreren f.eks. er ansat på 80 %, er der ret til en nedsættelse af nettoårsnormen med 80 % af 175 timer = 140 timer. Det giver en nedsættelse svarende til en beskæftigelsesgrad på 72,7 % [$1539,2 - 140 / 1924 * 100$]. Pensionen indbetales fortsat af de 80 %.

Beregning af ansættelsesbrøk

	Fuld tid	Nedsat tid 80 %
Bruttoårsnorm	1924 timer	1539,2 [80 % af 1924 timer]
Aldersreduktion	175 timer	140 timer [80 % af 175 timer]
Beregning af ansættelsesbrøk	$1924 - 175 = 1749$ $1749 / 1924 * 100 = 90,9 \%$	$1539,2 - 140 = 1399,2$ $1399,2 / 1924 = 72,7 \%$
Ansættelsesbrøk	90,9 %	72,7 %
Pensionsindbetaling	100 %	80 %

Læreren har ikke krav på en yderligere selvbetalt nedsættelse af arbejdstiden end den rettighed, der følger af reglerne. Imødekommer ledelsen alligevel et ønske fra læreren om yderligere nedsættelse af arbejdstiden, skal pensionsbidraget ikke beregnes af den tidligere fuldtidsansættelse, men

i stedet ud fra den beskæftigelsesgrad, der ville have givet læreren ret til at komme ned på den ønskede beskæftigelsesgrad.

Beregning af nettoårsnorm med aldersreduktion for skoleåret 2024/25

Der bør indgås en skriftlig aftale om nedsat arbejdstid med fuld pensionsindbetaling. Såfremt læreren er medlem af [Pensionsordningen for lærere i friskolen og efterskolen](#) (tidligere Efterlønskassen), skal Udbetaling Danmark, der administrerer tjenestemandspensionsordningen, altid orienteres om aftalen, som indsendes som dokumentation.

Overgangsordning for lærere, der pr. 31. juli 2016 var fyldt 60 år (LA § 13)

For lærere, der pr. 31. juli 2013 er fyldt 57 år, eksisterer en overgangsordning, der giver bedre vilkår end anført ovenfor, idet disse lærere har ret til betalt nedsættelse af arbejdstiden med op til 175 timer årligt for fuldtidsansatte. De kan til gengæld ikke få overtidsbetaling, men de kan afspadsere overskydende timer i forholdet 1:1.

Eksempel beregning af nettoarbejdstid for 68+-lærere

Aldersreduktion 175 timer		
	Fuld tid	Nedsat tid (80 %)
Brutto (timer)	1.924	1539,2
Søgnehelligdage 8 x 7,4 timer	59,2	47,36
25 feriedage x 7,4 timer	185	148
Nettoarbejdstid (timer)	1.679,8	1.343,84
Fratrukket aldersreduktion 175 timer	175	140
Nettoarbejdstid (timer)	1.504,8	1.303,84

Ulempegodtgørelse (LA § 26)

Da efterskolelærere får kostskoletillæg, får de ikke andre tillæg for at arbejde om aftenen, i weekender, om natten eller på helligdage. Kostskoletillægget ydes i stedet for godtgørelse for arbejde på ubekvemme tidspunkter i henhold til organisationsaftalens bilag 1.1.

Varsling af afspadsring (LA § 25)

Afspadseringen skal være fastlagt mindst 72 timer i forvejen, men ofte vil den være fastlagt meget længere i forvejen. Afspadseringen kan noteres i lærerens arbejdsplan som afspadsring på de konkrete tidspunkter.

Afspadsring skal gives som mindst fire timers sammenhængende tid, medmindre andet aftales mellem lærer og leder, eller der er færre end fire timer til rådighed til afspadsring.

Hvis læreren er syg, når en planlagt afspadsring begynder, har den pågældende ikke pligt til at påbegynde afspadseringen.

Bliver timerne alligevel ikke afspadseret i det efterfølgende skoleår, ydes i stedet overarbejdsbetaling ved den førstkomende lønudbetaling. Timerne skal kun tillægges 50 % én gang.

Ændringer i løbet af et skoleår (LA § 11)

Opstår der i løbet af skoleåret nye større opgaver eller større ændringer af en opgaves indhold eller omfang, beslutter lederen efter dialog med den pågældende lærer, hvilke konsekvenser det får for lærerens samlede opgaver. Det kan f.eks. betyde, at andre opgaver skæres ned eller væk, omfordes til andre lærere eller medfører overtid ved skoleårets udløb, hvis der ikke sker ændringer senere i skoleåret. Ledelsen skal skriftligt orientere læreren om ændringens konsekvens for lærerens samlede opgaver. Opgaveoversigten skal ikke føre til utilsigtet timetælli.

Det er muligt at fravige reglerne om opgaveoversigten ved lokalaftale.

Årsnorm (LA § 6)

Den årlige bruttoarbejdstid for fuldtidsansatte, også kaldet bruttoårsnormen, udgør 1924 timer. Det svarer til 37 timer om ugen i gennemsnit. De 1924 timer er et fast timetal, der er fastsat i arbejdstidsaftalen, og som i modsætning til tidligere ikke varierer fra år til år afhængigt af skudår og antallet af søgnehelligdage.

Nettoårsnormen beregnes ved, at der fra bruttoårsnormen trækkes søgnehelligdage og feriedage [se også under søgnehelligdage].

Nettoårsnormen er de timer, som skolen kan planlægge læreren med. Hvis læreren holder særlige feriedage, har sygedage, orlov, omsorgsdage, barns sygedage eller anden tjenestefrihed, bliver de reelle arbejdstimer færre.

Beregning af nettoårsnorm for skoleåret 2024/25

Ansættelsesgrad	1	0,8	1,135 (plustid)
Bruttoårsnorm [teknisk arbejdstid]	1.924	1.539,2	2.183,7
Søgnehelligdage 8 x 7,4 timer	59,2	47,4	67,2
Feriedage x 7,4 timer	185	148	210
Nettoarbejdstid	1.679,8	1.343,8	1.906,6

Kilder

- [Lærernes arbejdstidsaftale](#): Cirkulære om aftale om arbejdstid for lærere m.fl. i staten, Cirkulære af 8. juli 2021, Medst.nr. 015-21
- [Protokollat om lærernes arbejdstidsaftale](#): Cirkulære om protokollat om arbejdstid mv. for lærere ved efterskoler samt frie fagskoler, Cirkulære af 1. juli 2022 Medst.nr. 040-22
- [Lærernes organisationsaftale](#): Cirkulære om organisationsaftale for Lærere og børnehaveklasseledere ved frie grundskoler samt efterskoler og frie fagskoler, Cirkulære af 2. juli 2024 Medst.nr. 027-24
- [Lærerorganisationsaftalens bilag 1.10](#). Cirkulære om aftale om fravigelse af regler om hviletid og fridøgn for lærere ved efterskoler, af 12. maj 2003
- [Procesværktøj og skabelon](#) til brug for skolernes/institutionernes implementering af det lokale samarbejdsspor: <https://medst.dk/arbejdsomraader/hr/vejledninger-paa-undervisningsomraadet/implementering-af-laererarbejdstidsaftalen/>